१अं ८०

स्मार्तकर्मप्रायश्चित्तम्

६७८ प्रा/२५

कारसै [illegible]

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(१)

॥श्रीगणेशायनमः॥अथपर्वनिर्णयः संक्षिप्तेसंग॥
॥वादूर्ध्वंप्राक्पर्यावर्त्तनाद्रवेः॥सापौर्णमासी विज्ञया॥
॥सद्यस्कालविधौनेष्टेः॥१॥द्वौक्षयेचस तिंन्निधेः परस्य
॥टिकस्तुयास्युर्मुनस्त[illegible]यधिकाश्विलासा॥ अर्द्धवि
॥धोज्यचतथाप्रयोज्यं [illegible] चवृद्धौप्रथमेदिनेहितत॥२॥
॥पर्वणोयश्चतुर्थांशो अद्यापतिपदस्त्रयः॥यागकालः स
॥विज्ञेयः प्रातरुक्तोमनीषिभिः॥३॥इतिपौर्णमासिनिर्णयः
॥अथामावास्या॥सेधिर्यद्यपराह्णेस्याद्यागं प्रातः[illegible]

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(2)

पूर्वाह्णः मध्यान्हः अपराह्णः इतित्रेधाविभागः॥

॥कुर्वीणःप्रतिपद्भागेचतुर्थेपितूदुष्य॥१॥त्रिमुहूर्त्ता॥

॥द्वितीयाचेत्पूप्रतिपद्यापर्वा॥अन्वाधानंचतुर्दश्यांयाप॥

॥तःसोमदर्शनात्॥२॥ …वाधमध्यन्हेयदिपर्वस

॥माप्यते॥उपोष्यं… सदहयीगइष्यते॥३॥

॥उपोष्यव्रतग्रहणं… इतिपिंडपितृयज्ञस्तुःसर्वत्र

॥गौणकालेप्राप्ते अनादिष्टप्रायश्चित्तं॥नअयथाकाल

॥प्रकरणजनितप्रसवापचपरिहारार्थमनादिष्टहोमे॥

॥इतिसंकल्पः॥आज्यनिर्वापः॥अधिश्रयणं॥स्रुव

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

स्पर्शनपनं ॥ मार्जनं उद्वासनं उपसर्पनं ॥ अवेक्षणं ॥ होमः ।
(2A) भूः ० भुवः ० स्वः ० भूर्भुवः स्वः ० मन्त्रः समस्तः ० अयाश्चा
ग्न्ये ० वेतेश्वातं ० उदुत्तमं [illegible] रत्नादि छंप्रयश्चित्तं ॥ दं[illegible]पुत्रोः
प्रवासेः अयं ते योनि [illegible] णाग्नेः अरण्योः समारोपण
त्वा मे धनारं भमाच्चं [illegible]काग्नि स्थापयित्वा होमं
कुर्यात् ॥ कालो अग्नेश्शांते अरणेः भस्मस्य इनिवृत्या
मंथनारं भमाच्चं हुत्वा तेऽन्तोनिं निष्पाद्य पंचभूसंस्कारपू
र्वकं स्थापयित्वा आज्यादिष्ट जुहु ॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(3) प्यहोमः कृतः तदा होमानंतरमेवउपस्थानं कर्त्तव्यं॥ यदातु
अर्घ्यांतां संध्यां कृत्वा सकृत स्तदा होममात्रं र चासं
ध्यासमाप्यउपस्थानं कार्यं॥ उपस्थाने अनुदिनका
लनियमात्॥ ॥अथ प्रायश्चित्तं प्राणायामसंक
ल्पोपयमनकुशादान [illegible] दानपर्युक्षणदक्षि
णाज्ञान्वाचमनांतानां [illegible] गोप केकस्य लोपेवा ना
दिष्टं॥ एवं मुक्त्वा ब्रीरवचा यज्ञोपवीतिचमुक्तकच्छचा
दर्भहस्तेषु॥ सूर्यस्थाने अग्निपदप्रक्षेपे अग्निपस्थाने
सूर्यपदप्रक्षेपे संकल्पादिद्रव्यांतरेण होम आवर्त्तने॥

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५) यदिप्रथममुत्तराहुतिहुतातदोपयमनादि आवर्त्तते ॥
उपस्थानलोपोज्ञाते अनुदित भांत्यायावाहोमकृते प्रये
कं प्रायाणायामत्रयं ॥ उप[illegible]रहितस्यउदयानंतरं
२ संध्यपूर्वकोब्रह्मयज्ञः [illegible]नेयस्नानानंतरं
तर्पणात्प्राकूउपासनं [illegible] चदेववेलायामेवकर्त २
व्य ॥ पंचयज्ञोथं सर्वार्थं [illegible] उध्धसमहानसेपा
कः कार्योनकंडस्येप ॥ अनेकपाकसंभवेसतिपंचय
ज्ञोषाराानदंपत्योः ॥ स्वगृहेभ्रातृपतिनरजस्वलाव
र्यंअवसथ्याग्निनैवपक्वः कार्यः दंपत्योः पंचयज्ञा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(5B)

पंचयज्ञासूर्वमभोजनंबालापत्यारोगिणीगर्भि
णीरोगिणांवर्जयित्वा॥ क्षेषभोजनेअनियः॥ असा
मर्थ्येकालापकर्षः कार्यः पंचमहायज्ञाउत्कर्षनक
नकार्यः॥ तच्चान्यूनं न्यासंपर्युक्षणंविना॥ जुहो
तिमात्रहूनेप्राणायामः पुनः क्रिया॥ आहुतिवि
पर्यासेदेवयज्ञविपर्यासेप्राणायामत्रयंपुनः क्रिया॥
मणिकबलिद्वारबलिवायुबलिदिग्बलिमध्यब
लिउत्तबलिदक्षिणाबल्यात्मकसमस्तखंडस्यभूतय
ज्ञस्यएकैकखंडेविपर्यासेप्रणायामत्रयंपुनःक्रिया॥

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. " Joint project of the "

(5)

एतेषांपंचयत्तानां एकैकस्याकरणे उपवासः प्रायश्चित्तं
न चाशक्तस्य सहस्त्रगायत्रीजपः अथवैकब्राह्मणभोजनं पा२
अथ द्वादशप्राणायामाः ॥ पंचायामस्य व्यविपर्यासे प्रा
णायामत्रयं ॥ हलकारा [illegible] जनेन्त्यपञ्चसूत्रस्य विपर्या
से प्राणायामत्रयं ॥ [illegible] लोपे उपवासः ॥ ब्रह्मयज्ञ
विपर्यासे प्राणायाम [illegible] लोपे द्वरघ्रः ॥ रोगप
डानिमित्ते लोपे द्रव्याभावेन वालोपादव्रघ्रः अत्यंताप
तो सर्वस्याकरणे उपवासः ॥ अभिघारितेनहोतव्यं
अभिघारपंचमुख्यगोघृतेन अनंतरं माहिषेणवाति

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai.

(5A)

ललेलेनवापयसावादध्यवोदकेनवा ॥ यत्राज्याभाव
स्तत्रेले ; द्रव्येः क्रियाः कार्याः उदकं वि[illegible]हायापंचय
ज्ञापूर्वंदंपत्याभोजने पंच यज्ञलोपः ॥ पंचयज्ञासर्वं
स्यचेद्भोजनंकरोति [illegible]स्या ॥ उपवासः प्रयाश्चि
त्तं ॥ प्रमादादिनापंचय[illegible]रूपे ॥ सायंसंध्यानंतरं
आनादिष्टं स्त्रानेषांक[illegible]पा ॥ अनंतरसायंहोमः ॥
निर्णेजनविपर्यासे विष्णुस्मरणं ॥ क्षेपे प्राणाया
मत्रयं ॥ सायंहोमादिसर्वंप्रथमप्रहरपर्यंतंकर्तव्यं

A Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

पंचमहायज्ञादिदिनेदियांते। देवपिंडपितृयज्ञोद
र्शश्राद्धंच॥ पक्षादिकर्मदिवसभ्योयावस्तनचेनदृश्यते।
अस्तमानात्तनं तरंचनाडि [illegible] मुख्यकालः॥ अस्तमान
पर्यंतंप्रातर्होमस्यगौणकालः॥ सर्वगौणकालेप्राप्तेनादिष्टं॥ तत्र [illegible] कर्मणोगौणकालः
तन्निमित्तंसंकल्प [illegible] स्थाल्यामाज्यनि
रूप्यअधिश्रित्यस्रुवप्रतप्यसंमार्गकुशैः संमृज्या
ज्यमुद्वास्यपवित्राभ्यामुत्पूयावेक्ष्यभूर्भुवः स्वः

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6A)

भूर्भुवः स्वः स्वल्लः सत्यन्नः अयाश्चाग्नेयेनेशालं उद्दुत्तमं
रभिजुहुयात् ॥ धुर्बवस्मागः ॥ एतदनादिष्टेद्धाब्दाभि
धेय ॥ गोपाकालातिक्रमेलोपः लोपे सहस्रगायत्रीजपा
घनुकल्पः ॥ एवं सायं [illegible] स्यप्रातस्नानमध्याह्नस्ना
न संध्यानां लोपप्रतिनि[illegible] सहस्रगायत्रीजपः प्रायश्चि
त्तं ॥ प्रातःसंध्याकाला[illegible]पस्नानं प्राणायामचं गायत्र्य
ष्टोत्तरशतजपः ॥ एतावत्प्रायश्चित्तं ॥ सायंसंध्याकाला
तिक्रमे पुनर्मंत्रस्येकस्याः कंडिकायाः ऋचं वा चमि
ति त्र्यचस्य च जपः प्रायश्चित्तं ॥ सायंतनानाक्रमाणा

Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai - Joint project of the

(7) जुहुयाल्लोपः प्रान्तस्तु नानामस्त्वामितिलोपः होमद्रव्यलो
पेवैश्वानरचरुः॥पयआदिद्रव्यलोपेच॥भयोरोन्विराज्यं
होमेल्लोपेनंलुमतेचरुः॥[illegible]पासनिनोध्यापनप्र
वास्यउपाकर्मद्रव्यल[illegible]श्वदेवद्रव्यलोपेवैश्वान
रश्चरुः॥पिंडपितृय[illegible]पे अक्षतानाग्रयणस्यनवा
न्नपाकेपलिनान्नभोज्यानुनिरूक्ष्यपूर्ववैश्वानर
श्चरुःपाणिसंमितेनाम्भेनेनप्रजोपेसोतिचरुः॥
यवैर्वसंतेव्रीहीशालिनीवारैःशरदि॥दत्ताग्रयण

अ

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

स्याशेषनवान्नभोजननिषेधः केषांचिन्मतं पक्षा
(७अ) दिकर्मसदृशं वैश्वानरकर्म ॥ इतिविशेषः वैश्व
देवान्ताभावः अन्वाधाना नंतर अग्नये वैश्वान
राय स्वाहेति स्थाल[illegible]हुति सेवैवाश्विष्टकृत ॥
इत समानं ॥ अकृता[illegible]यणस्य नवान्नप्राशने वै
श्वानरश्चरुः ॥ अयमेवा[illegible] विशेषः ॥ सर्वत्र यदार्थविपर्या
से नादिष्टं ॥ पवित्रसमूहनादि पंचपदार्थविपर्यासे
पुनर्यथाक्रमेणाकरणं नानादिष्टं ॥ संस्रवभक्षपर्यं

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(8) तं ब्रह्मोपवेशनं ॥ स्थालीपाकपर्यंतं पयनं ॥ आज्या
हुतिपर्यंतं परिस्तरणं ॥ स्वस्तीयकार्यपर्यंतं पात्रा
आज्यप्रोक्षण्यपूर्वपवन[illegible]पर्यंतं पवित्रकरणं ॥ पर्युक्ष
क्षणं लप्रोक्षणी सं[illegible]र: ॥ उपयमनमनादानें समि
दाधानपर्युक्षणंप्रधाना[illegible] मात्रार्थं आघारावाज्यभा
गौ ॥ आज्यव्यतिरिक्तेन हविषा यत्र प्रधानहोमस्तत्र प्रधा
नाकरणेत दनंतरं पुन: स्थालीपाकेन प्रधानहोम: ॥ प्रधा
नहोमे जाते आज्याहुतय: स्विष्टकृच्चावर्तनि ॥ प्रधानहुतिवि ६

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai: Joint project of the

(8A)

॥पर्यासि पुनरपि यथक्रमेण करणं॥ पूर्वैनैकै सर्व निमित्तेंगा
॥तुनिलोपेवि पर्यासि संस्त्रवाचरणानदु प्रक्षणेपावनव
॥रदान ब्राह्मणभोजन बलिलोपे एते षां प्रत्यमनादि
॥ष्टं॥ भ्रावाग्निस्त्र लवकाग्निनरिग्नि अंत्यजाग्निनसंसगे
॥नाहिष्टं॥ प्रज्वालन॥ ...रा णां॥ ना ६ सवितुः मत
॥सवितुः विश्वानिदेव ... रियेते प्रज्वालनं॥ पुन
॥स्मीति समिंधनं॥ अन्येनाग्निना संसर्गे समिंधनमेव॥ र
॥जस्वालादिनचतुष्टयमनधिकारिणी॥ स्तुतिकापुत्रजनी
॥विंशतिदिनानि॥ स्त्रीप्रसूः मासं॥ तावसर्वेतितस्याः साग

(१)

दानेअनधिकारः रजस्वलायांपत्न्यां। यजमानेनप्रवासो
नकार्यः। पुत्रप्रोषितेसतिनित्यान्कुर्यान्नतुनैमित्तिकं श्राद्धं
वर्जयित्वा। सूतिकायांपत्न्यां। अग्निधारणंकर्तव्यं।।
सायंप्रातर्होमपक्षादि [illegible] पितृयज्ञान्वर्जयित्वान्य
दपिनलोपयेत्।। द्वादश [illegible] विकल्पः। निर्वापपक्षेग्नि
धारणमेवयद्यग्निः [illegible] भवतितदापुनराधानं।। उ
भयथापाकनियमः होमस्वीकारपक्षेहोमाभावकरणेपा
कलोपेपुनराधानं।। अस्वीकारेहोमादिकरणेपुनरा
धानं।। सूतकेसतिपंचमहायज्ञानामवश्यंनित्यानि [illegible]

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(9A)

पाकार्थमुद्धृसपाकृतेपुनःसंसर्गः॥पाकार्थमुद्धृसपाके
क्रियमाणेसूतकेमृतकेवाजातेअसगोत्रेणपुनःसंसर्गः
होमपिंडपितृयज्ञसपक्षादिकर्मकार्यं॥संकल्पसागोयज
मानस्यपत्न्याश्च॥तस्य[illegible]चनअधिकारेसागदानेनास्ति
सपिंडसंबंधिनामाशौचप्राप्त्यानिवृत्तिः॥मातापितृ
मरणेगृहेसपिंडमरणे[illegible]चसगोत्रेणपाकःकार्यः॥अ
ग्निभुक्तकषायश्च॥सपिंडोमाणकोदकुंभः[illegible]दर्शश्राद्ध
लोपःसांसारिकमापरपक्षिके[illegible]पाशौचांते॥पाणिकप्रक्षे
पेणमंत्रेणोदकप्रक्षेपः॥ग्राहमध्येउदकक्षयेजातेसगो
त्रेणमंत्रवज्जलप्रक्षेपःकार्यः॥सूतकेवर्तमानेनादिदृष्ट

The Rajwade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(१०)

प्रप्ते सति असगोत्रेण कारयेत् ॥ आधाने वर्तमाने ऽसमाप्ते
पत्न्या रजोदोषे सूतके मृतके वा जाते पंचमगृह्ये आधा
नेन चालेवाभ्युदयिकादि सर्वं कार्यं ॥ मंथने जाले सूतके
मृतके वा जाते वा रजोदोषे [illegible] अग्निमुपसमाधायाग्नि
धारणं ॥ शुद्धिपर्यंतं [illegible] मिंदवः ॥ अग्निकारे जाते
सति ब्रह्मोपवेशनादि [illegible] आधानं कर्तव्यं ॥ ब्रह्मोपवेश
८ नानंतरमाशौचाद्युत्पत्तौ आधानसमाप्तिः कर्तव्या
स्तु होमपूर्णिकाधानादीति पक्षाः परंतु आधाने क्रियमा
णे पत्न्याः रजस उत्पन्ने सूतके मृतके वा जाते ब्राह्मणतर्पणा
स्सर्वमानवन्ति ॥ तथा चोक्तं अर्वाक् ब्राह्मणात्तर्पणाद्दाधाने

(10A)

स्त्री रजस्वला ॥ आवर्त्तते तदाधानं मात्रपूजासमन्वितमि
ति ॥ आधानपदार्थविपर्यासे पुनरावृत्तिर्नानादिष्टमितिप्र
थमाधाने ॥ अभ्युदयिककर्मादौ रुष्टा ब्राह्मणात्प्रिपर्य
तं पदार्थानां नाशे विपर्य[illegible]पर्यारजो सत्तोस्रुतके मन
के वा जाते आभ्युदयिक[illegible]त्वीसाधानमावर्त्तते ॥ ब्रा
ह्मणत्वहर्नन्तरे हस्तनकार्यतो मनुष्यं नं नंतरं माणिकावधा
नादिवंकार्यं ॥ ॥ अथ प्रवासधर्माः ॥ प्रस्थिते नयजमानेन
न द्विजःसुखमुपविश्य प्राणायामादि संकल्पत्यागोपस्था
नं कर्त्तव्यं ॥ तर्पणात्सर्वेषां गदानकाले वा ब्रह्मयज्ञः कर्त्तव्यः ॥
पितृणामपर्य्यंमनुष्याणां कंठके बितं स्यात् ॥ सर्वत्रिजा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(1)

त्रुपानलोपःश्राद्धकालेप्रोमेश्राद्धसागःकार्यः॥प्रवासे
॥म्रियमाणेप्रसंगान्नीर्थप्रवृत्तौमस्यांआमान्नेनश्राद्धपिं
॥डदानंचकार्यं॥आपद्यनुसारेणमासद्वयषण्मासंसेवस
॥राद्ध्वंपुनराधानं॥तीर्थ[illegible]रिवधेचिप्रसवार्थेपुनरा
१ ॥धानं॥अर्थाद्यर्थदोष[illegible]त॥पर्वण्यपनग्निपक्वा
॥जनेसहस्रलक्ष्युविकार[illegible]विकारेचदोषानास्ति॥भक्ता
॥लायाश्चित्तप्राप्तोगरहि[illegible]॥जनमानिषसंबंध्यवरस्य १
॥भोक्तव्यं॥असलापन्नोस्वसूतपापाकेनचभोक्तव्यो
॥आज्ञानासर्वाणिपरान्नभोजनेएकःप्राजापत्यः॥काम
॥तःप्राजापत्यत्रय॥निरंतराभ्यस्तेपर्वणीपरान्नभोज

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com